

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.nm@regeringskansliet.se

Beslut om yttrande över europeiska kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, prioämnesdirektivet 2008/105/EC och grundvattendirektivet 2006/118/EC

Er beteckning: M2022/01113

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jämtlands län ställer sig positiv till kommissionens förslag till revidering av de olika direktiven för att bättre kunna nå det övergripande målet att skydda människors hälsa och miljö. Att fler ämnen och ämnesgrupper läggs till i förteckningarna för yt- och grundvatten och därmed också övervakas borgar för att nya hot mot miljön och människors hälsa upptäcks i ett tidigt skede. De krav på utökad miljöövervakning som förslagen föranleder är i sig positiva men behöver efterföljas av en kraftigt ökad och långsiktigt säkrad statlig finansiering av miljöövervakningen, både på nationell och regional nivå. Även ett ökat ansvar för verksamhetsutövare, inklusive producenter, behövs för att inkludera behovet av övervakning av de aktuella ämnena och rapportering av data.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om en ökad tillgänglighet och delning av data med automatiserad dataöverföring men med tanke på dagens bristfälliga system och avsaknad av tydlig organisation för att hantera dessa frågor behöver dock detta förslag följas med en reservation. Den omställning som är nödvändig kommer att ta tid och tidpunkt för införandet av förslaget är oklar. För att kunna leva upp till förslaget om att övervakningsdata och statusklassning ska rapporteras årligen behöver:

- en utveckling och omställning av dagens hantering av data ske för att lösa de brister som finns, samt
- en tydlig organisation för datahanteringen behöver skapas med en klar ansvarsfördelning.

Detta kräver en kraftfull satsning, hög prioritet och en riktad resurstilldelning. Sker inte detta kommer förslaget att medföra en alltför stor administrativ börda, inte minst på länsstyrelserna, och tid och

resurser som behöver läggas på hantering av data som är långt ifrån kostnadseffektivt.

Synpunkter förslag till ändringar i Vattendirektivet 2000/60/EC

Artikel 3 samt 12

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om obligatorisk varningsklausul om att medlemsstater varnar andra medlemsstater nedströms i samma avrinningsområde. Det föreslås ske vid exceptionella omständigheter, till följd av naturförhållanden, eller force majeure, i synnerhet extrema översvämningar, långa perioder av torka eller stora utsläpp. Förslaget om frågor som inte kan hanteras av bara den egna medlemsstaten ändras för att stärka och formalisera förfarandet för samarbete mellan medlemsstaterna, vilket också är positivt.

Det bör dock förtydligas att artiklarna inte bara avser EU:s medlemsländer utan att de också är tillämpliga för de EES-länder som frivilligt valt att anta vattendirektivet. Detta gäller exempelvis Norge som har gemensamma avrinningsdistrikt med länet.

Artikel 8

Länsstyrelsen anser att det i grunden är ett bra förslag med årlig rapportering av övervakning och statusklassning, som kommer att bidra till förbättrade riskbedömningar för kemikalier generellt. Vi vill dock poängtera att det kommer att kräva en omfattande omställning och utveckling av dagens datahantering och det är av stor vikt att detta arbete får hög prioritet och tilldelning av nödvändiga resurser för att göra rapporteringen och hanteringen av data möjlig utan alltför stor administrativ börda. Dagens organisation för datahanteringen behöver ses över och en större tydlighet skapas i både organisation och ansvarsfördelning.

De förslag kopplade till datavärdskap och dataflöden som togs fram inom miljöövervakningsutredningen (SOU 2019:22) bör skyndsamt genomföras för att förbättra situationen. Detta ger också större möjligheter att ta hand om miljöövervakningsdata från verksamhetsutövare.

Bilaga 8 respektive 5

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om att göra det möjligt med övervakning av nya metoder såsom passiva provtagare och effektbaserade metoder. Det är även positivt med förslaget som öppnar upp för framtida listning av mikro-/nanoplaster samt mikroorganismer

och förekomst av antimikrobiell resistens som prioriterade ämnen och därmed bedömningsgrund för kemisk status. Dock med förbehåll att det utvecklas tydliga övervakningsmanualer, gemensamma standarder och tekniska beskrivningar som saknas idag. Annars finns en stor risk att det blir svårt att jämföra resultat och bedömningar.

Synpunkter förslag till ändringar i Grundvattendirektivet 2006/118/EC

Länsstyrelsen är positiv till utökat antal ämnen. Rimligheten av de nya tröskelvärdena har inte bedömts då remissen saknar underlag till hur dessa är framtagna.

Synpunkter förslag till ändringar i Prioämnesdirektivet 2008/105/EC

Bilaga 1

Länsstyrelsen är positiv till att en översyn av prioriterade ämnen gjorts både till antal och av gränsvärdena. Däremot kan inte länsstyrelsen uttala sig om nivåerna på de nya gränsvärdena är rimliga då remissen saknar underlag om vad som ligger till grund för dessa.

Länsstyrelsen konstaterar att antalet ämnen med gränsvärden i sediment dock fortfarande är få trots att många av de prioriterade ämnen har egenskaper som gör att de tenderar att ansamlas i sediment, exempelvis kvicksilver, vissa PAH:er, dioxiner och dioxinlika PCB:er. Gränsvärden för sediment efterfrågas därför för att underlätta klassning av fler ämnen.

Konsekvenser

Stora miljö- och hälsovinster finns med detta förslag på utökade övervakningsdata och resulterande statusklassning som ska göras tillgänglig minst en gång per år. Men det blir i nuläget en enorm administrativ börda då dagens system för hantering av data inte är tillräcklig. Ändrade rapporteringskrav leder till ökade kostnader för att utveckla och utöka miljöövervakningen och hanteringen av data. Det krävs först en större omställning med uppbyggnad av kapacitet och organisation med säkerställd finansiering av genomförandet för länsstyrelserna, vattenmyndigheterna samt nationella myndigheter och datavärddar för förbättrade dataflöden och dataförvaltning. Idag är den mycket bristfällig.

Med tanke på den stora omfattningen av omställningsbehovet behöver även organisationen för miljöövervakning och datahantering bland olika myndigheter ses över och ansvarsfördelningen tydliggöras.

Tidsperspektivet blir också mycket viktigt i detta sammanhang då omställningar och eventuell ändring i organisation tar tid att genomföra.

Behov av ändrad svensk lagstiftning

En stor del av övervakning och rapportering enligt direktiven måste ske och bekostas av verksamhetsutövare i linje med att förorenaren ska betala. Detta är inte fullt ut implementerat idag. I kommissionens förslag till revidering av avloppsdirektivet belyses behovet av ett utökat producentansvar kopplat till rening av vissa ämnen. Länsstyrelsen anser att även finansiering av övervakning och datarapportering bör ingå i detta producentansvar.

Detta ger även incitament till att verksamhetsutövare och producenter i sin tur minskar tillverkningen och användningen eller utsläpp av dessa ämnen. Kostnaderna för att åtgärda problemen när dessa ämnen hamnat i miljön och ekosystemet är betydligt större och omfattas av både verksamhetsutövare och tyvärr även samhället i stort.

Särskilda konsekvenser Jämtlands län

Jämtlands län har förhållandevis många vattenförekomster, drygt 4 000 vilket motsvarar 15 procent av landets alla vattenförekomster. Detta innebär proportionellt sett en ännu större kostnadsökning för Länsstyrelsen Jämtlands län i form av övervakning, klassning, datahantering och rapportering i dagsläget. Fördelningen av medel mellan länen för miljöövervakning och vattenförvaltning behöver ses över och bättre ta hänsyn till antalet vattenförekomster.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med vattenhandläggare Anna Löfholm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Susanna Löfgren, länsråd, samt Annika Lundmark, biträdande chef vattenenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.